

Deluje da je u Srbiji konačno počela ekspanzija obnovljivih izvora energije. Svoje viđenje stanja u ovoj oblasti nam daje master inženjer elektrotehnike Milica Karajović, projekt menadžer trenutno najveće solarne elektrane u Srbiji

Čitav svet se godinama kreće ubrzanim korakom u smeru energetske tranzicije. Fosilna goriva koja su nekada bila nezaobilazni deo svakog procesa proizvodnje električne energije, sada su zamenjena proizvodnjom iz vetra, sunca i vode. Razvijene zapadnoevropske zemlje danas se mogu pohvaliti velikim udelom proizvodnje iz obnovljivih izvora energije i često se koriste kao model koji treba primeniti kako bi se ublažio uticaj klimatskih promena na planetu.

Za sve nas koji o tome svakodnevno čitamo u medijima, nemoguće je ne zapitati se: gde je tu Srbija?

Naša država se godinama dominantno napaja iz uglja: dve trećine ukupne električne energije građani Srbije dobijaju iz termoelektrana. Optimističan podatak jeste činjenica da značajan udeo našeg elektroenergetskog sistema čine hidroelektrane. Uprkos tome, termoelektrane u Srbiji ostaju veliki zagađivači životne sredine, što potvrđuje i podatak da termoelektrane na Zapadnom Balkanu imaju dva i po puta veću emisiju sumpor-dioksida u atmosferu nego sve ostale termoelektrane u Evropskoj Uniji.

Postavlja se pitanje da li se, i na koji način, radi na tome da se obnovljivi izvori energije u što većem udelu integrišu u elektroenergetski sistem Srbije.

Brz razvoj u proteklom periodu

Iako deluje da smo decenijama iza ostatka sveta, situacija u našoj zemlji nije tako crna. Protekla godina je u Srbiji prekretnica za obnovljive izvore energije iz više razloga. Prvi je taj da se sve više industrijskih potrošača opredeljuje za solarne elektrane za sopstvenu potrošnju. Ovakvi sistemi sve su popularniji zbog svog perioda isplativosti (povraćaja investicije) koji iznosi 5 do 7 godina, kao i zbog jednostavne činjenice da se u njih ulaže novac koji bi se u svakom slučaju utrošio na plaćanje utrošene električne energije preuzete iz distributivnog sistema. Veliki broj firmi u Srbiji koje posluju u industriji obrade različitih sirovina, a veliki su potrošači električne energije, već se opredelio za potpuno napajanje iz solarnih sistema za sopstvenu potrošnju.

Srbija će u narednim godinama dobiti potpuno nove, velike solarne sisteme za proizvodnju električne energije, koji će moći da pariraju proizvodnim blokovima već postojećih termoelektrana

Samo u poslednjih godinu i po dana, u Srbiji je izgrađeno preko 5 MW solarnih elektrana na krovovima industrijskih objekata, što je više od polovine ukupne doskorašnje kvote za solar

po fid-in tarifi, koja je iznosila 10MW. Dodatno, pre par meseci puštena je u rad u ovom trenutku najveća solarna elektrana u Srbiji, snage 1.1MWp sa preko 3000 solarnih panela na krovu objekta, i nalazi se na krovu firme Al Pack d.o.o. u Subotici.

U skladu sa navedenim trendom rasta broja industrijskih potrošača koji svoju potrošnju pokrivaju energijom iz solara, i s obzirom na to da su industrijski potrošači glavni konzumenti električne energije u svakom elektroenergetskom sistemu, može se optimistično razmišljati o tome da će u bliskoj budućnosti upravo oni biti ti koji će ubrzati energetske tranziciju Srbije, i da je gotovo izvesno da će u budućnosti svaka industrijska hala u Srbiji biti pokrivena solarnim panelima.

Zakon o korišćenju obnovljivih izvora energije

Još jedan razlog zašto je opravdano tvrditi da se u Srbiji situacija menja jesu skorašnje izmene Zakona, odnosno usvajanje potpuno novog *Zakona o korišćenju obnovljivih izvora energije*. Zakon je usvojen u aprilu ove godine, a poslednjih meseci se aktivno radi na Podzakonskim odredbama koje će omogućiti njegovu primenu. Nedavno je usvojena i Uredba o tzv. prozumerima (*prosumer*) koja omogućava predaju proizvedene električne energije u mrežu.

Vreme povraćaja investicije za industrijske potrošače iznosi 5 do 7 godina

Kroz ovu uredbu stimulišu se građani da svoju sopstvenu potrošnju anuliraju kroz predavanje viškova proizvodnje iz svojih proizvodnih sistema u distributivnu mrežu. Dodatno, država nudi subvencije u vidu povrata 50% vrednosti investicije u slučaju ugradnje solarnih panela na krov domaćinstava, što duplo smanjuje period isplativosti. Same procedure registracije i prijave takvih sistema operateru su značajno pojednostavljene u odnosu na raniji period, što je dodatna motivacija za građane da svoja domaćinstva napajaju iz solarnih sistema, i predstavlja ne samo ekološki optimalniji, već sada i dugoročno isplativiji način.

Da li sistemi za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora mogu da pariraju termoelektranama?

Novim Zakonom otvaraju se i nove mogućnosti za izgradnju velikih sistema obnovljivih izvora energije koji bi energiju predavali direktno u prenosni sistem Republike Srbije, a prvi ugovori za **solarne elektrane reda veličine 50MW** i preko, su već potpisani. Poređenja radi, od uvođenja fid-in tarifa, u oblasti solara na nivou cele Srbije bila je odobrena izgradnja ukupno 10MW solarnih elektrana koje bi dobijale podsticaj od države, a kvote za ovu tarifu su još od 2016. godine bile popunjene.

Uvođenjem aukcijskih sistema kojima se može steći pravo tržišne premije, dodatno će se

stimulisati izgradnja velikih proizvodnih sistema iz obnovljivih izvora energije koji bi bili priključeni na prenosni sistem. Zajedno sa vetroelektranama koje su izgrađene i onima koje će se tek graditi, Srbija će u narednim godinama dobiti i potpuno nove, velike solarne sisteme za proizvodnju električne energije, koji će moći da pariraju proizvodnim blokovima već postojećih termoelektrana.

Razvoj privrede i prilika za otvaranje novih radnih mesta

S obzirom na velike izmene u energetske sektoru, posledično i raste potreba za stručnim kadrovima koji će moći da kreiraju i primenjuju nove Zakonske okvire. Već sada je situacija u Srbiji takva da nema dovoljno inženjera i tehničkog osoblja koje može da zadovolji trenutnu potrebu za stručnim kadrom iz ove oblasti.

Veliki razvoj tržišta obnovljivih izvora energije ne samo da donosi ekološki benefit, već otvara mogućnosti za nova radna mesta i smanjenje stope nezaposlenosti u našoj zemlji. Postoji velika perspektiva i realna šansa da se mladima koji su upoznati sa novim tehnologijama, pruži prilika da svoje znanje primene u Srbiji i da idu u korak sa ostatkom sveta.

Navedeni razlozi su više nego dovoljni da se ima optimističan pogled na trenutno stanje u Srbiji

Možda nismo pioniri energetske tranzicije u Evropi, ali definitivno je da se o tome razmišlja, i da je plan se stimulišu akcije u vezi sa njom: kako od strane države, tako i od strane različitih domaćih i inostranih investicionih fondova. Definitivno je da će u narednih par godina oblast integracije obnovljivih izvora energije u elektroenergetski sistem Srbije postati ne samo perspektivna, već i profitabilna privredna grana koja će otvoriti mnoge mogućnosti kako za mlade, tako i za državu i njen položaj u Evropi i svetu.

Ono što je sigurno, jeste da je energetska tranzicija neizbežna, i premda ne idemo u korak sa zapadnom Evropom, polako ali sigurno postajemo svesni kao nacija koliko je važno dati svoj doprinos u borbi protiv klimatskih promena, a to će nam, zauzvrat, otvoriti mnoge mogućnosti.

Izvor: klima101.rs